

Ivanka VUKŠIĆ

PREPARATORSKO - RESTAURATORSKA OBRADBA
KERAMIČKIH PREDMETA IZ AUGUSTEUMA NARONE

THE CONSERVATION OF THE CERAMIC OBJECTS FROM
THE AUGUSTEUM AT NARONA

UDK: 738.025: 904 (497.5 Vid)

Stručni članak

Primljeno: 14. 7. 2003.

Odobreno: 30. 11. 2004.

Ivanka Vukšić

HR, 21000 SPLIT

Arheološki muzej

Zrinsko-Frankopanska 25

U tekstu se opisuje preparatorsko-restauratorska obradba keramičkog materijala iz Augusteuma u antičkoj Naroni.

Predmeti su, zbog stanja sačuvanosti stijenke, odnosno premaza, pažljivo preparatorski i restauratorski obrađeni, a jedan dio je djelomice ili u potpunosti rekonstruiran.

Ulomci su bili prekriveni naslagama zemlje, a poneki i kalcifikatnim nakupinama. Radi odstranjenja zemljanih naslaga uronjeni su 24 sata u vodu s dodatkom cca 3% CH₃COOH – ledene octene kiseline.¹ U većini slučajeva taj postupak je bio dovoljan da se odstrani nečistoća, a djelovanje kiseline se pokazalo neagresivno za stijenke i premaze. Kada mi pri čišćenju nije bila dovoljna uporaba mekane četkice, za čišćenje nedostupnijih mjesta poslužila sam se zubarskim alatom. Kad god je bilo moguće, kalcifikati su pažljivo mehanički odstranjeni. 19 % HCl - solna kiselina² koja dobro djeluje na kalcifikatne nakupine je iznimno korištena budući da može oštetiti stijenkicu ili premaz. Nakon djelovanja kiselina predmeti su neutralizirani u vodi najmanje 24 sata.

Osušeni predmeti su spajani ljepilom na bazi vodene disperzije PVC-a.³ Prednost toga često korištenoga ljepila je u tome što je i nakon sušenja topivo u vodi, pa je moguća retrogradnost postupka. Male površine spajanja, tanke

---

¹ Proizvođač ALKALOID AD, Skopje

² Proizvođač METEOR, Đakovo

³ Trgovački naziv DRVOFIX S, proizvođač KARBON, Zagreb

ili nedovoljno sačuvane stijenke koje se nisu mogle zalijepiti DRVOFIXOM S spojene su cianoakrilnim ljepilom.⁴

Ta metodologija preparatorske obradbe je primijenjena na cjelokupnome keramičkom materijalu iz hrama.

Rekonstrukcije su izvedene zubarskim gipsom za modeliranje koji je čišći i čvršći od uobičajenoga građevnoga gipsa. Neke rekonstruirane površine su zahtijevale i dodatnu modelarsku obradbu. Fina uglačanost površina postignuta je uporabom vodenih brusnih papira.

Gips je naknadno obojen akrilnom bojom na bazi vode,⁵ koja je nakon 72 sata neperiva, netoksična i nezapaljiva, dobre je pokrivnosti i lako se nanosi kistom.

Najzahtjevniji pristup pri obradbi je iziskivala posuda br. 66 od koje je sačuvano sedam ulomaka. Na posudi su aplicirani motivi od kojih jedan predstavlja masku, a drugi zmiје koje su ukrašene bojom i punktiranjem. Nema tragova premaza ni na unutrašnjoj, ni na vanjskoj strani stijenke.

Pri čišćenju zemljanih naslaga naročito su bila ugrožena područja prekrivena bojom, koja je već bila podosta oštećena i koja nije izgledala otporna na pranje, a osobito ne na mehanička čišćenja četkicama. Iz toga razloga jedan je ulomak tretiran postupkom čišćenja u ultrazvučnoj kadi⁶ pri čemu se pokazalo da je boja ostala sačuvana i nakon što je ulomak 15 dana bio uronjen u vodu. Nečistoća se dobrim dijelom otopila, pa je i ostatak posude opran u čistoj vodi, a bojene zone su jednostavno izbjegavane. Sitnim alatom su očišćene punktirane udubine, maska i ukras na obodu. Ulomci su zalijepljeni DRVOFIXOM S, a jedan dio posude je rekonstruiran.

Note:

The English and Spanish versions of this text, with illustrations, were published in *The Rise and Fall of an Imperial Shrine. Roman Sculpture from the Augusteum at Narona*, ed. E. Marin and M. Vickers, Split 2004, *Divo Augusto. La scoperta d'un temple romà a Croàcia. El descubrimiento de un templo romano en Croacia*, ed. E. Marin and I. Rodà, Split 2004.

---

⁴ Trgovački naziv SUPERATTAK gel, proizvođač LOCTITE, Dublin

⁵ Proizvođač OIKOS, Italija

⁶ Taj postupak je proveden pod nadzorom Ive Donellija, muzejskog restauratora-savjetnika, na čemu mu zahvaljujem.